Jolsvai András

Szoba kiadó

9.

Gege ezen a szerdán a szokásosnál is komorabb arccal fogadta barátját a Svejkben.

(Ez a becenév, jegyezzük meg közbevetőleg, sehogy sem illett hozzá. Egyébként se tudható, hogyan lesz Gege egy becsületes Józsefből. Lehet belőle Józsi, Jóska, Jokka, Pepe, Pipsz, Szepi, Dodó vagy bármi más, de Gege, az biztosan nem. A Szabó Józsefet mégis mindenki Gegének szólította, mióta világ a világ, így aztán kénytelenek vagyunk mi is így tenni, megfosztva az olvasót az értelmes magyarázat lehetőségétől. Cserébe – vagy inkább csak fájdalomdíjként – eláruljuk, hogy a Zátony András negyedikben lett Rió, amikor egy cserfes-copfos osztálytársnője ilyenformán becézte tovább a Rist, ami meg az Andrisból rövidült, még a napköziben.)

– A tanácsodat kérem!

– Nocsak! – kapta föl a fejét Zátony, és közben az jutott az eszébe, nagy lehet a baj, hisz több évtizedes kapcsolatuk során ez a mondat még sosem hagyta el a barátja száját. Szabó József nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy barátságuk két egyenrangú fél viszonya legyen. Amibe a tanácstalanság se nagyon fért be. (A valóságban mégiscsak Zátony volt a domináns fél ebben a barátságban. Nemcsak azért, mert könnyebben hozott döntéseket, egyáltalán, hogy gondtalanabbul szemlélte az életet, mint a barátja, sőt, még azért sem, mert ő – lecsúszott – polgári családból jött, ahol a kultúra értéket jelentett, ahogy a diploma is magától értetődött, míg a Gege anyai ága nyírségi parasztcsaládból érkezett Pestre, az apai ág meg munkásfamília. Így aztán testvérei is a szakmunkásságban látták karrierjük végét, és senki se értette ennek a későn jött, szótlan Ratkó-gyereknek érthetetlen ambícióit. Mindezek közrejátszottak persze, de az arányokat mégis az döntötte el, hogy Zátony András valahogy minden közösségben vezető szerephez jutott előbb-utóbb, anélkül, hogy ambicionálta volna, Szabó József viszont sosem. Így aztán kettejük viszonya is e sorminta alapján íródott: más kérdés, hogy mindketten igyekeztek úgy tenni, mintha nem ez lenne a helyzet.)

– Rozálról van szó.

Széles Rozáliát senki se szólította Rozálnak az Ékezetnél, csak a Gege. A többieknek Rozi volt, esetleg Rozika, egyike a legkedveltebb kolléganőknek a cégnél. Rozit nem lehetett nem szeretni. Csinos volt,

kedves volt, fiatal volt, mosolygós volt, segítőkész volt, művelt volt, megbízható volt. Így aztán mindenki szerette.

De a Gege, jó ideje már, másképpen szerette a Rozit, mint a többiek. Ez a tény valamennyiük előtt régóta világos volt, csak a Gege előtt nem. Illetve valószínűleg előtte is, csak ezt nem akarta bevallani senkinek. Se a többieknek, se a Zátonynak, se a Rozinak, de még önmagának se.

Tudniillik morális fenntartásai voltak.

Széles Rozit ugyanis hivatalosan Varga Lászlónénak hívták. Ráadásul nemcsak férje volt a Rozinak, hanem két kis gyereke is. Szerelmi viszonyt folytatni a Rozival, az házasságtörést jelentett volna. És ez a Szabó Gege életfilozófiájába eleddig nem fért bele. Így aztán ment ez a barátkozás, vagy mi, levelezéssel, cukrászdázással, együttebédeléssel a vállalati kantinban (amenű, bémenű, ilyenek) hosszú sétákkal a Gellért-hegyen, sóhajokkal és elhallgatásokkal. Évek óta ment ez, már megbeszéltek mindent, amit két harmincas bölcsész megbeszélhet egymással, a realizmus diadalától a posztmodernig, és vissza, Jancsó jelképrendszerétől a hétköznapok forradalmiságáig, a középkori templomromoktól Ottlik időkezeléséig, miközben alig mertek egymáshoz érni, mert egyébként is forrt körülöttük a levegő.

Az Ékezetben, mondjuk így, családias hangulat uralkodott. A munkatársak gyakran jártak össze a hivatalos órákon túl is, közös ebédek, vacsorák, kirándulások és nyaralások követték egymást, házibulikban sem volt hiány, nem csoda, hogy keresztül-kasul szövődtek mindenféle kapcsolatok, melyeket a közösség beleegyező cinkossággal figyelt és fedezett. Volt, amiből házasság lett, volt, amiből később barátsággá nemesedő viszony, volt, amiből egyéjszakás kaland. És ez az akolmelegség nemcsak a szerkesztőséget hatotta át (ahol mégiscsak afféle művészemberek dolgoztak, költők, regényírók és esszéisták, akik csak félig éltek a valóságban, félig pedig a képzeletükben, és így a hétköznapokban is könnyebben túlléptek a korlátokon, mint mások), hanem az adminisztrációs osztályokat is: a titkárságot, a személyzetit meg a könyvelést, ahol a férfi-nő arány egyfajta keleties háremhangulatot teremtett. Harczos elvtárs, a korábbi igazgató (tavalyelőtt halt meg, isten nyugosztalja, bár ismerve őt, jobb, hogy ezt a mostani vircsaftot már nem élte meg) nemcsak elnézte, nemcsak bátorította ezt a helyzetet, de maga is tevékenyen részt vett benne: köztudott volt, hogy a dokumentáció vezetőnőjéhez régóta gyengéd szálak fűzik.

Ebben a hangulatban mindenki természetesnek vette, hogy a Gege meg a Rozi régóta egy párt alkot, és ők nem cáfolták ezt a feltételezést. (Igaz, nem is erősítették meg.) Csak Tarnai Márti, Rozi barátnője tudta, mi

az igazság. És persze Zátony András, de ő sem a Gegétől, hanem önmagától. Túl jól ismerte a barátját.

– Tegnap – kezdte Gege, és belekortyolt a sörébe, hogy időt nyerjen – tegnap Rozál azt mondta, délelőttönként fel tudnánk menni az anyja lakásába. Olyankor nincs otthon.

– Ezt csak úgy belemondta a nagyvilágba?

– Miután megcsókoltam…

– Na végre!

Gege egészen belepirult ebbe a fordulatba. Rövid hajának minden sörtéje égnek állt.

– Mit gondolsz, igent mondana, ha megkérném a kezét?

10.

Megittak még két korsónyi sört, mire Rió képes volt letakarítani a mosolyt a szája széléről.

– Gege, ma már nem kell elvenni minden nőt, akit megcsókolt az ember.

A barátja lecsapta a korsót az asztalra. A kiloccsanó sör beterítette az asztalt.

– Én nem minden nőt akarok elvenni, hanem csak ezt az egyet, akit szeretek.

– Értem. De ma már azt a nőt se kell rögtön elvenni, akit szeretünk. És könnyen lehet, hogy pillanatnyilag ő se erre vágyik. Hanem csak arra, hogy összebújhasson veled az anyja lakásában.

Gegének egészen elfelhősödött a homloka.

– Hogy érted azt, hogy nem erre vágyik?

Zátony András olyan hangot ütött meg, mintha egy gyengeelméjűnek magyarázna.

– Egyikőtök se húsz éves már, barátom. Mindkettőtöknek megvan a maga története. Rozinak például férje van meg gyerekei vannak. Attól, hogy szerelmes lett beléd, még szeretheti őket is, és ragaszkodhat hozzájuk.

Gege hosszan nézte a közben kiürült korsója alján az odaszáradt sörhabot.

– Énvelem pedig nem lehet titkos szeretőt játszani. Én vagy egészen akarok valamit, vagy sehogy. Megmondom neki, hogy szeretem, és el akarom venni feleségül. Hozhatja a gyerekeit is, legalább nem indulunk a nulláról.

Ez reménytelen, gondolta magában Zátony András. Egy harmincöt éves férfi, aki úgy viselkedik, mint egy nagycsoportos óvodás, akitől megvonták a kakaóadagját. Hogy időt nyerjen, odaintette a pincért, Gyula

urat, és részletesen megbeszélte vele egy leendő csülkös sztrapacska következményeit. Közben meg arra gondolt, hogy negyedszázada ismeri ezt a férfit, aki most szemben ül vele, és az üres korsóját forgatja a kezében, huszonöt keserves éve, tud róla tízezernyi apróságot, de hogy miképpen gondolkodik a szebbik nemet illetően, erről, lám, fogalma sem volt eddig. A nőügyek tabutémának számítottak közöttük, Gege persze végigasszisztálta barátja minden nyilvánosan vállalt viszonyát, a házasságát is beleértve (sőt, Rió őszinte csodálkozására a válás után is tartotta a kapcsolatot Pirivel), de ő sosem mutatta be neki a barátnőit. Hogy egyáltalán voltak ilyenek, azt néhány véletlen találkozás – utcán, étteremben, parkokban – bizonyította csak, ahol egy rövid, kényszeredett bemutatkozás után Gege rögtön elcipelte partnernőjét, és soha többé nem említette az esetet. Ami az elvieket illeti, azokról is csak a legritkább esetben került szó közöttük, legtöbbször valami film vagy könyv kapcsán, olyan tág merítésben, hogy mégis, mi dolgunk a világon, és ebből mi következik. Ilyenkor Rió elmondta, hogy a maga részéről befejezettnek tekinti a házassági kapcsolatokban való részvételt (olyan jól sikerült az az egy is), és az utódnemzés feladatát is letudottnak tekinti Dani uraság képében. Gege pedig jobbára csak hümmögött, egyszer mondott annyit – a szokásosnál is unicumosabb estéjük volt – hogy ő viszont nagy családot képzelt el, sok gyerekkel, csak arra vár, hogy megtalálja az igazit. Hát, most úgy látszik, megtalálta. És a gyerekszám is egészen biztatóan indul.

Rió végül már nem húzhatta tovább az időt.

– A tanácsomat kérted. A tanácsom pedig az, hogy minél előbb menj föl vele az anyja lakására, aztán a többi majd kialakul.

A legjobbkor érkezett meg sztrapacska.

Pénteken reggel Rozi telefonja ébresztette Zátonyt. Ez komoly meglepetésnek számított, mert igaz ugyan, hogy valaha baráti viszonyban voltak, sőt, egy legendás vállalati kiránduláson valami flörtszerűség is esett közöttük, de mióta a férfi elment az Ékezetből (és ezzel egy időben, bár ettől függetlenül Rozi és Gege kezdtek összemelegedni), nem látták egymást. Sőt, nem is telefonoztak.

– Találkozhatnánk?

– Ötkor az Annában.

(Az Anna volt az Ékezetesek egyik törzshelye, három percnyire a kiadó Vörösmarty téri irodáitól. A másik a Művész, a harmadik a Kádár, a negyedik az Ádám. Nem mondhatni, hogy szűnni nem akaró, ádáz munka folyt volna ott a régi szép időkben.)

Zátony András, szokásához híven, negyed órával korábban érkezett. (Mindig, mindenhova korábban érkezett negyed órával – betegesen

rettegett attól, hogy egyszer elkésik valahonnan. Gege néha azzal ugratta, hogy a temetésére is túl korán fog érkezni, amikor még se a gyászoló tömeg, se a koporsó nem lesz ott.) Elővette a Népsportot a kabátja belső zsebéből, és elmerült a másodosztály hétvégi eredményeiben. Észre sem vette, amikor egy férfi megállt előtte.

– Mit játszott a Mázaszászvár, tesókám?

Erről a tesókámról, amitől Zátonynak a háta is borsózott, erről lehetett a Békovácsot felismerni. A Békovács afféle szerző-mozgó ember volt, olyan, aki mindig gondosan figyelte az idők szavát, és remekül tudta szélirányba állítani a vitorláját. A Békovács volt már újságíró, külügyér, fröccsöntő kisiparos és mozgalmár, megrázó könyvet írt a hazai drog-helyzetről és (állítólag) meginterjúvolta a Karády Katalint, gyűjtést rendezett a kóbor kutyák megsegítésére és elnökölte a Pest Megyei Lengőteke Szövetséget. De akármibe fogott, a zsebe soha nem bánta meg.

Zátonnyal egy kétéves angol nyelvtanfolyamra jártak együtt, a nyolcvanas évek közepén, melyet az újságíró-szövetség szervezett. Békovács azóta a férfi barátjának tekintette magát, minden alap nélkül, és valahányszor találkoztak, újabb és újabb gesztusokkal igyekezett ezt megmutatni.

– Döntetlent.

– Azokból se lesz komoly tényező, soha.

– És belőled?

– Én mindig is az voltam, tesókám. De most szintet léptem. Tizedik vagyok az országos listán, biztos befutó a választásokon. Áprilistól képviselő úr a megszólításom.

– Emeszpés színekben?

Békovács úgy nézett rá, mintha kígyóra lépett volna. Mintha nem is ő lett volna az Interpharma függetlenített párttitkára még két éve is.

– A Kisgazdapárt színeiben, tesókám. A Kis Újság szerkesztőjeként.

– Csak gratulálni tudok.

Kettejük közül csupán Zátony hallotta ki ebből a mondatból az iróniát.

Békovács áthajolt a kisasztalon, szinte belebújt Zátony még mindig nyitott Népsportjába.

– Mondd, tesókám? Te nem akarsz politikai pályára lépni? Annak most van perspektívája! Fel tudlak tetetni a listára. Őszintén szólva elég kevés a szalonképes jelöltünk.

Zátony a szalonképest szalonnaképesnek hallotta.

– Köszönöm, de én már maradnék az irodalomnál. Ahhoz legalább értek valamit.

Békovácsról ez is lepergett, mint rinocérosztól a száraz alga. Kiegyenesedett, kihúzott egy névjegyet a szivarzsebéből, és távozott. („Ha mégis meggondolnád magad, itt elérhetsz. De már nincs sok időd.") Zátony, mielőtt a hamutartóba dobta volna a papírt, egyetlen rövid pillantást vetett rá. Tele volt nemzeti színekkel, borral, búzával és békességgel.

Rozi egyszerű piros ruhát viselt, vállig érő hajat, és boldogságot. De azért gondok is rejtőztek a mosolyában.

– Gege tegnap anyám lakásában megkérte a kezemet.

– Előtte vagy utána?

– Közben.

Kevés híja volt, hogy Zátony András elnevesse magát.

– És mi volna itt az én szerepem?

– Magyarázd el nekem a barátodat, Rió. Hogy megértsem. És dönthessek.

– Kevés vagyok én ahhoz, Rozikám. De annyit ígérhetek, ha hozzákötöd az életedet, sosem fogsz unatkozni.